

DİJİTAL DÖNÜŞÜM VE COVID-19 SALGINININ DİJİTAL DÖNÜŞÜME ETKİLERİ

DIGITAL TRANSFORMATION AND THE DIGITAL TRANSFORMATION EFFECTS OF THE COVID-19 OUTBREAK

Öğretmen Ümit Cihan

Şehit İlhan Hamlı Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, cihandancom@gmail.com

Samsun / Türkiye

ORCID: 0000-0003-1956-9259

Öğretmen Aysel Cihan

Dikbiyık Ortaokulu, ayselcihan5532@gmail.com

Samsun / Türkiye

ORCID: 0000-0002-3893-8980

ÖZET

Günümüzde teknolojinin hızlı gelişimi ve değişimi, birçok alanda dijitalleşmeyi gerekli kılmıştır. Çağın gereklerine uygun olarak dijital dönüşüm yaşamın her alanına girmektedir. Artan rekabet ortamı, değişen teknolojik koşullar gibi faktörler ise bireysel yaşamda gerçekleşen dijital dönüşümün sanayi yaşamında da ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Çalışmada; dijital dönüşüm kavramının tanımı ve özellikleri ile dijital dönüşümün işletme performansına etkileri konuları ana hatları ile incelenmiştir. Bunun yanı sıra günümüzün en önemli gündem konuları arasında yer alan ve tüm dünyayı etkise altına almış olan Covid-19 salgınının dijital dönüşüme etkileri de ayrıca incelenecektir.

Bu çalışmada; özellikle Covid-19 salgınının dijital dönüşüme etkileri konusu ele alınırken ülkemizde yayımlanmış olan kaynaklardan faydalanılmıştır. Yaklaşık bir yıldır içinde bulunduğumuz pandemi ortamında olası etkiler ile ilgili henüz yeterli kaynak olmamasına rağmen çalışma güncel konular irdelenerek tamamlanmıştır.

Yapılan analizler neticesinde dijital dönüşümün çağın gerekliliği olduğu ve Covid-19 salgınının dijital dönüşüme daha çok önemli etkilerinin olduğu görülmüştür. Dijital dönüşümü gerçekleştirilmeyen firmaların geleceğinin olmadığı bu salgında daha net görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Dijital dönüşüm, Covid-19, Pandemi, İşletme.

ABSTRACT

Today, the rapid development and change of technology has made digitalization necessary in many areas. In accordance with the requirements of the age, digital transformation is included in all areas of life. Factors such as the increasing competitive environment and changing technological conditions have caused the digital transformation in individual life to emerge in industrial life.

In the study;the definition and characteristics of the concept of digital transformation and the effects of digital transformation on business performance are examined. In addition, the effects of the Covid-19 epidemic, which is among the most important agenda topics of today and has affected the whole world, on digital transformation will also be examined.

In this study; in particular, the resources published in our country were used when dealing with the digital transformation effects of the Covid-19 outbreak. Although there are not enough sources about the possible effects of the pandemic environment we have been in for about a year, the study has been completed by examining current issues.

As a result of the analysis, it has been seen that digital transformation is a necessity of the age and the Covid-19 epidemic has more important effects on digital transformation. It has been more clear in this epidemic that there is no future for firms that do not realize digital transformation.

Keywords: Digital transformation, Covid-19, Pandemic, Business.

1.GİRİŞ

Günümüzde sanayi devrinden tam anlamıyla dijital devire geçilen bu dönüşüm sürecinin bilgisayar, internet ve mobil telefonların yaşamımıza girişiyle hız kazandığı ve yaşamın akışını değiştirebilecek derinlikte ekonomik, sosyal ve yapısal birtakım değişiklikleri de beraberinde getirmekte olduğu görüşü, birçok araştırmacı ve bilim insanı tarafından kabul edilmektedir. Dijital dönüşüm ile içinde bulunduğumuz çağda endüstri ve teknik alanlardaki hızlanmanın yanı sıra ulaşılamaz bir değişim hızına ulaşmıştır.

Bilimsel ve teknolojik gelişmeler geçmişten bugüne sürekli yaşanmıştır ancak bu gelişmelerin en büyük etkileri dijital dönüşüm ile yaşanmıştır. Bu dönüşüm tüm dünyayı ve üzerinde yaşayan insanları da etkileyen ve yaşayış şekillerini, fikirlerini, kariyerlerini, iş yapış biçimlerini etkileyen sadece teknolojik bir olgu olarak değerlendirilemeyecek etkili bir süreçtir (Kosif, 2019). İfade ettiğimiz üzere ulaşılamaz değişim hızına erişen teknik alanlardaki değişim ve dönüşümler günümüz dijital dönüşüm çağında, yeni dünya düzeninde yer edinmek ve uluslararası düzeyde söz sahibi olmak isteyen ülkeler ve işletmeler açısından bu değişimi yakalamak mecburi bir hal almıştır.

2.DİJİTAL DÖNÜŞÜM KAVRAMI

Dijital dönüşüm kavramı ile ilgili literatürde birçok tanım bulunmaktadır. Doğan'a (2019: 5) göre dijital dönüşüm; dünyada yaşanan teknolojik değişim ve gelişimlerin etkilerini stratejik bir şekilde düzenleyerek toplumların mevcut durumdan olması gereken duruma geçiş sürecinde hayat için gerekli olan tüm faaliyetlerin dijital konuma gelmesidir. Koçak'ın (2019: 3) TÜBİTAK (2017) ve Deloitte'den (2018) aktardığına göre dijital dönüşümü tanımlamak gerekirse; "hızla gelişmeye devam eden bilgi ve iletişim teknolojilerinin olanakları ve hızla değişen & gelişen ihtiyaçlar neticesinde, organizasyonların verimli hizmet vermek ve memnuniyeti oluşturmak için insan, iş süreçleri ve teknoloji etkenlerinin de gerçekleştirdiği kapsayıcı dönüşüm ifade edilmektedir.. Başka bir ifade ile işletmelerin, markaların ve yapıların dijital çağa uyum sağlamak için dijitali, sosyal, mobil ve yeni teknolojileri kullanarak sistemik yapılarından yola çıkarak sisteme değer katacak, iş geliştirecek ve tüm işletmenin yetkinliklerini artıracak yeni düşünüş şekillerine geçiş sürecidir." Dijital dönüşüm daha önce görülmüş olan fiziki ve endüstri esaslı üretimin yanı sıra, daha çok bilgi paylaşımını ve iş birliğini önemseyen, teknolojiyi merkez alan yüksek katma değer üretmeyi hedefine koyan bir yapıya sahiptir (Gözüküçük, 2020: 5).

Doğru ve Meçik'e (2018: 1582) göre insanlık tarihi incelendiğinde, kırılma noktası olarak değerlendirilebilecek dört dönem vardır. Bunlardan ilki, avcılık ve toplayıcılık yapan göçebe toplumların yerleşik yaşama ve tarıma geçtikleri "Tarım Devrimi" dönemidir. İkincisi ise işçi kavramının meydana geldiği "Sanayi Devrimi"dir. Kas gücü yerini makine gücüne bırakarak işçi sınıfının ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Bir diğer dönem ise üçüncü Sanayi Devrimi ile üretim-işleme-aktarma alanlarında görülen teknolojik değişimlerin gerçekleştiği döneme denk gelmektedir.

Sanayi Devrimi'nin neticesinde meydana gelen icat ve yenilikler dönemi, daha önceki dönemlere göre fark edilir ölçüde hızlı bir dönüşüme neden olmuş ve hatta kişilerin, kurumların ve ekonomilerin refah seviyelerinde ciddi bir dönüşümü meydana getirmiştir (Pakdemirli, 2016: 4).

Yukarıda ifade ettiğimiz dijital dönüşümün hızını somut hale getirmek için bir örnek vermek gerekirse; McKinsey Global Institute başkanı Richard Dobbs, 2016 yılında katıldığı bir teknoloji zirvesinde dijital dönüşümün gelişim ve tüketicinin yaşamına giriş hızını anlatabilmek için bazı ürünlerin ilk 50 milyon kişiye ulaşma sürelerini gösterdi. Dobbs'un sunumunda yer alan bilgiye göre telefonun 50 milyon kişiye ulaşma süresi 75 yılken, Facebook'un 2 yıl, Pokemon Go oyununun ise sadece 17 gündür (Koçak, 2019: 2). Bu örnek dijital dönüşüm temelinde aynı zamanda iletişim ve bilgi teknolojilerinin de etkisini göstermesi açısından önemlidir. Uzun yıllar önce büyük icat telefonun ve günümüzün dijital karakterlerinin etki ölçeklerinin geldiği noktada yaşama etkisi inanılmazdır.

Bu çerçevede dijital dönüşümün özelliklerine yer vermek gerekirse:

-Fiziksel sınırları kaldırır. Dijital dönüşüm ile insanlar dünyanın her yerinden internet bağlantısıyla veriye erişebilmektedirler.

-İstenilen zamanda ulaştırır. İnsanlar gece veya gündüz istedikleri zaman diliminde erişebilmektedirler.

-Çoklu erişim. Aynı kaynaktan aynı zaman diliminde birden çok kullanıcı faydalanabilmektedir.

-Yapısal yaklaşım. Dijital dönüşüm çok daha zengin bir içeriğe ulaşılma olanağı verir.

-Enformasyona erişim. Kullanıcı herhangi bir terim veya ifadeyi kullanarak ve tek bir tuşla tüm bir koleksiyona erişebilir.

-Saklama ve koruma. Orijinal kopya pek çok kullanımla niteliğini yitirebilir. Dijital dönüşümde bilgi dijitalleştirildiğinden bu tip bir sorunla karşı karşıya kalınmaz.

-Mekân. Modern olmayan yaklaşımda bilgi kaynakları için ne kadar geniş bir alana sahip olursa olsunlar sınırlı bir mekânda bulunmaları durumundayken dijital dönüşümde dijital ortamın avantajıyla çok daha fazla veriyi ve bilgiyi bulundurabilmektedirler.

-Network. Belirli bir dijital sistem diğer dijital sistemle basit bir yöntemle iletişim ağı kurabilir.

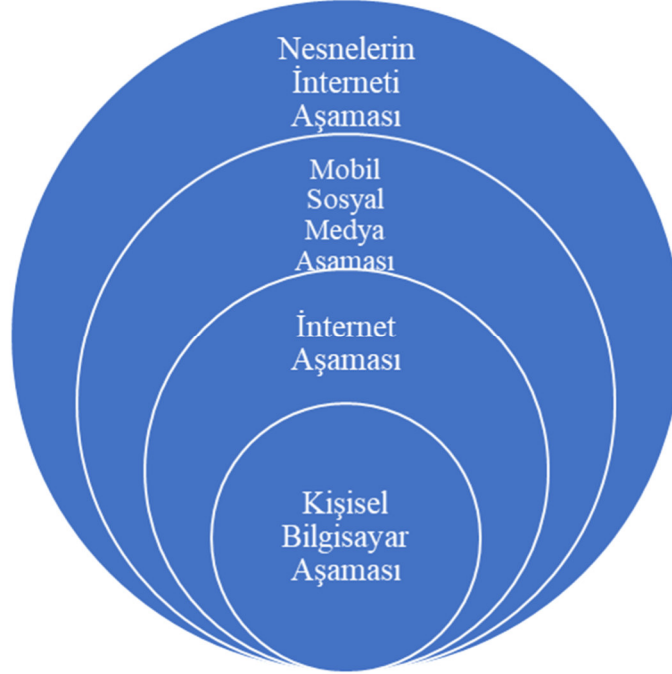
-Masraf. Teorik durumda dijital yaklaşımda ayakta tutmak geleneksel yaklaşımdan çok daha maliyetsizdir.

3.DİJİTAL DÖNÜŞÜMÜN İŞLETME PERFORMANSINA ETKİLERİ

Deloitte (2018: 3) dijital dönüşüm kavramını, işletmenin performansını ve diğer dış odaklar ile etkileşimini daha iyi seviyelere çıkarabilmek için teknolojinin kullanılması olarak tarif etmiştir. Lucas (2013: 372) ise işletmeler açısından dijital dönüşüm kavramını, işletmelerin yeteneklerini, içinde buldukları ilişkileri ve süreçleri yeniden tanımlayarak klasik iş yapma şekillerinin bütünüyle değişimi olarak ifade etmiştir. Genel bir ifade ile işletmelerde dijital dönüşüm kavramı, işletmenin mevcut iş modelinin dışında yeni bir iş modeline geçmek ya da işletmenin mevcut durumunu geliştirmek için işletme yapısına uygun teknolojilere adapte olunarak faaliyetleri sürdürmek olarak ifade edilebilmektedir. Bu yönüyle işletmeler dijital dönüşüm sürecinde mevcut mal ve hizmetleri birbirine adapte şekilde geliştirmeye çalışarak, yeni bir iş modeli yaratma veya mevcut modeli daha faydalı bir hale getirme şeklinde girişimde bulunmaktadır. Günümüz dünyasında ve ülkemizde dijital dönüşüm süreci yeni bir iş modeli ve teknolojik sistemler yatırımı gerektirebilmektedir (Tutkunca, 2020: 3-4). Bunu başarabilmiş olan işletmeler varlıklarını sürdürmede herhangi bir sorun ile karşılaşmamaktadırlar.

İşletmelerde dijital teknolojilerin gelişmesine ve değişimine bağlı dört dijitalleşme aşaması bulunmaktadır (Şekil 1): Kişisel Bilgisayar Aşaması, İnternet Aşaması, Sosyal Medya Aşaması ve Nesnelerin İnterneti Aşaması. Tüm bu aşamalar birbirlerinin üzerine kurulmuş ve her aşama önceki aşamanın teknolojilerini kullanmayı sürdürmektedir (Klein, 2020: 999).

İşletmelerde dijital dönüşüm işletmenin performansını olumlu anlamda oldukça ileri taşımaktadır. Bu dönüşüme uyum sağlayan ve köklü bir yapısal değişikliği giden işletme bunun faydalarını görmektedir. İşletmelerin dijital dönüşümü tamamlamasının en önemli nedeni ise yaşamlarını sürdürme ihtiyacıdır. Çağın gereklerini karşılamış olan işletmenin ömrü uzun olmaktadır.

Şekil 1. İşletmelerde Dijitalleşme Aşamaları. Kaynak: Klein, (2020: 1000).

Dijital dönüşümünü tamamlayan işletmeler uzun dönemli kesintisiz operasyonel verimlilik ve devamlılık kazanmaktadır. Dijital dönüşümün ortaya koyduğu yüksek verimlilik beraberinde operasyon karlılığını ve doğabilecek hataların önüne geçilmesine olanak vermektedir. Sürekli tutarlı ve yerinde analizler yapılabilmesi ve işletmenin performansı ile ilgili optimum raporlamanın yapılabilmesi sistemin daha sağlıklı işlemesine meydan verebilmektedir. Dijital dönüşümü gerçekleştirebilmiş olan işletmeler, hizmet verdikleri müşterilerine optimum verilerle bilgi aktarım fırsatları artırırken yeni müşteriler de kazanmaktadır.

4.COVID-19 SALGINININ DİJİTAL DÖNÜŞÜME ETKİLERİ

2019 yılının son aylarında ilk kez karşımıza çıkan Covid-19, Çin Halk Cumhuriyeti tarafından Wuhan eyaletinde tespit edildiği rapor edilmiştir. Bunun üzerine bu yeni tip koronavirüs vakaları ile ilgili ilk olarak 30 Ocak 2020 tarihinde Dünya Sağlık Örgütü tarafından uluslararası kamu sağlığı acil durumu ilan edilmiştir. 11 Mart 2020 tarihinde ise tüm dünyada Dünya Sağlık Örgütü tarafından pandemi ilan edilmiştir (Akca, 2020: 46). Bu süreçte ise dünya üzerinde farklı ülkelerde de vakalar görülmeye başlayınca her ülke kendi durumlarına göre birtakım tedbirler almaya başlamıştır. Hastalığın bulaşmasını ve yaygınlaşmasını önlemeye yönelik bu adımlar ile ülke sınırlarının kapatılması, ülke içi seyahat yasakları, sokağa çıkma kısıtlamaları, eğitime ara verilmesi ve sonrasında uzaktan eğitim düzenine geçilmesi ile ilgili uygulanmaya başlanmıştır.

2019 yılında Çin'den başlayarak 2020 yılı başlarından itibaren tüm dünyaya yayılan Covid-19, insan sağlığı üzerindeki etkisi kadar ekonomiler üzerinde de yıkıcı etkilerde bulunmuştur. Buna bağlı olarak birçok ülkede ekonomik anlamda dar boğazlar yaşanmaya başlamış ve birçok alanda daha önce yaşamadıkları sorunlar ile karşılaşmışlardır. Tarih boyunca yaşanan salgınlar, yine dünya üzerinde birçok etki bırakmıştır; ancak bu yeni tip koronavirüs ile özellikle insanların yaşayışlarında

önemli değişimler meydana gelmeye başlamıştır. Ekonomik daralmalar, iş yaşamındaki değişimler ve pandemi dolayısıyla alınan tedbirlerin etkileri insanların ekonomik, sosyal, psikolojik durumları açısından daha önce karşılaşılmamış süreçlere girmelerine neden olmuştur. Sektörler ve işletmelerde aynı şekilde insanların etkilendiği gibi bu süreçten önemli ölçüde etkilenmişlerdir. Buna bağlı olarak özellikle imalat, eğitim, ulaştırma, taşımacılık, otomotiv, inşaat, emlak ve hizmet sektörleri gibi çok çeşitli alanlarda faaliyet gösteren işletmeler önemli değişiklikler yaşamıştır. İfade edilen bu sektörlerin kırılmaları incelendiğinde yaşanan önemli değişimlerin işletmelerin tamamını olumsuz yönde etkilediği söylenememektedir. Birçok alt-sektör de olumlu anlamda değişimlere uğramıştır. Örneğin birçok sektörde inanılmaz iş artışları yaşanmıştır. Özellikle e-ticaret, kargo, sağlık ve medikal hizmetleri, temizlik ürünleri ve ekipmanları, iletişim gibi alt-sektörler örnek olarak gösterilebilmektedir (Akça ve Küçükoğlu, 2020: 72).

Günümüzde özellikle salgın sürecindeki seyahat kısıtlamaları ve sokağa çıkma kısıtlamaları gibi önlemler ile dijital araçların kullanılma oranı da artış göstermiştir. Çalışma ve eğitim yaşamında dijital dönüşüm bir zorunluluk haline gelmiştir. Teknolojiyi optimum seviyede kullanabilen ve yaşanan değişimlere hızlı bir şekilde uyum gösterebilen işletmeler rakiplerinin önüne geçmişlerdir. Görünen odur ki; yeni düzene hızlıca uyum gösterebilen bu işletmeler, salgın sonunda da dijital dönüşümlerini gerçekleştirmiş durumda verimliliğin artması ile varlıklarını sorunsuz ve daha iyi koşullarda sürdürebileceklerdir.

5.SONUÇ

Günümüz dünyasında teknolojinin gelişmesiyle çevremizdeki her şey zamanla değişime uğramaktadır. Bu değişimin tüm sektörleri ve insanları etkilediği açıktır. Çalışmamızda da işlediğimiz üzere dijital dönüşümün günümüzde birçok işletmenin veya sektörün ana gündem konusu olduğu görülmektedir. Dünyada internet, bilgisayar ve mobil cihazların kullanımının hızla ve oldukça artması insanların hayatını kolaylaştırmış ve hizmet alımında da bu konuda benzer bir beklentiye girmesine neden olmuştur. Bu kapsamda birçok işletme ve sektör bu süreçte dijital dönüşüm planları yaparak yeni bir yönetim stratejisini oluşturmuştur. Geç kalanlar ise büyük bir sıkıntı içindedirler. Geldiğimiz noktada gerek sektörler gerekse de ekonomiler yönünden dijital dönüşüm sürecinin büyük bir önem taşıdığı kanıtlanmıştır. Dijital dönemde güçlü bir şekilde var olmak isteyen ülkeler, işletmeler veya bireyler başarılı bir dijital dönüşüm süreci gerçekleştirmek durumundadırlar. Covid-19 salgını ile içine kapanan ve daha da hızlı şekilde dijitalleşen dünya ve bireyleri için bu duruma ayak uyduran işletmeler yaşamlarını uzatmış ve büyük maddi kazanımlar elde etmişlerdir.

Çalışmamızda ifade ettiğimiz gibi özetlemek gerekirse zaten hızlı değişen çağın gereği olan değişime ayak uydurabilenler var olacak, uyum sağlayamayanlar ise maalesef yok olacaklardır. Tüm dünya özellikle pandemi sürecinde bu gerçek ile karşı karşıya kalmıştır. Dijital dönüşüm bu anlamda hızını daha da arttırmış ve neredeyse tüm zamanı etkilemeye başlamıştır.

KAYNAKÇA

Akca, M. (2020). Covid-19'un Havacılık Sektörüne Etkisi. *Avrasya Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(4), 45-64.

Akca, M. ve Küçükoğlu, M. (2020). Covid-19 ve İş Yaşamına Etkileri: Evden Çalışma. *Journal of International Management, Educational and Economics Perspectives*, 8 (1), 71-81.

Altuntaş, E. (2018). Dijital Dönüşüm Uygulamalarının Kurumların Marka Değeri Üzerindeki Etkisi. *Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi Medya ve İletişim Araştırma Hakemli e-Dergisi*, Sayı: 2, 1-18.

Bayarçelik, E. (2019). Dijital Dönüşümün İnsan Kaynakları Yönetimi Üzerine Etkileri. "Dijital Dönüşüm ve İnovasyon: 4. Uluslararası Yeni Medya Konferansı. İstanbul.

Doğan, O. (2019). Dijital Dönüşümün Yönetimi Sürecinde Üniversite Öğrencilerinin Endüstriyel 4.0 Kavramsal Farkındalık Düzeyleri. Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. *Yüksek Lisans Tezi*. Kırşehir.

Doğru, N. B. ve Meçik, O. (2018). Türkiye’de Endüstri 4. 0’ın İşgücü Piyasalarına Etkileri: Firma beklentileri. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Endüstri 4. 0 ve Örgütsel Değişim Özel Sayısı, 1581-1606.

Gözüküçük, M. F. (2020). Dijital Dönüşüm ve Ekonomik Büyüme. İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul.

Klein, M. (2020). İşletmelerin Dijital Değişim Senaryoları – Kavramsal Bir Model Önerisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(74), 997-1019.

Koçak, B. (2019). Dijital Dönüşüm ile Mobil Uygulamaların Pazarlama Faaliyetlerine Katkısının ve Tüketici Davranışlarıyla İlişkinin İncelenmesi. Bahçeşehir Üniversitesi. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul.

Kosif, F. (2019). Kurumların Dijital Dönüşüm Süreçlerinin İncelenmesi: Bir Sağlık Kurumu İçin Öneri. İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul.

Pakdemirli, B. (2016). Dijital Dönüşümün Ekonomik Büyümeye Etkisi: Türkiye Örneği. *Doktora Tezi*. Manisa Celal Bayar Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Taşkıran, A. (2017). Dijital Çağda Yükseköğretim. *Açık öğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 96-104.

Tutkunca, T. (2020). İşletmelerde Dijital Dönüşüm ve İlgili Bileşenlerinin Analiz Edilmesi Üzerine Kavramsal Bir Araştırma. *Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(1), 65-75.

Uçansoy, M. (2019). Kurumlardaki Dijital Dönüşümün Stratejik Karar Alma Üzerine Etkileri. Bahçeşehir Üniversitesi. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul.

Yavuz, A. (2020). Turizmde Dijital Dönüşüm: Otel Yöneticilerinin Bakış Açılarının İncelenmesi. Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. *Yüksek Lisans Tezi*. Düzce.

<https://baslangicnoktasi.org/covid-19-salgini-dijital-donusumu-nasil-hizlandirdi/> Erişim tarihi: 12.12.20.

<https://www.dia.com.tr/dijitallesen-isletmelerde-verimlilik-ve-tasarruf/> Erişim tarihi: 12.12.20